

Informator dla rodziców dzieci przechodzących do kl. 4 i ich nauczycieli oraz wychowawców.

zagadnienie	klasa III	klasa IV
nauczyciel	<p>Jeden wychowawca, który w kl.3 już dobrze zna dzieci, ich trudności i słabe strony, które trzeba wzmocnić, może działać zanim nastąpi kolejny problem (np. pyta regularnie nauczyciela matematyki czy Karol nie ma ponownie zaległości).</p> <p>Dzieci mają poczucie bezpieczeństwa, przyzwyczajają się do opieki wychowawcy.</p>	<p>Nowy wychowawca, który dopiero czegoś się o dzieciach dowie, czasami ma z dziećmi tylko 1 godzinę zajęć w tygodniu- godzinę wychowawczą.</p> <p>Dzieci tracą poczucie bezpieczeństwa, słabo znają nowego wychowawcę, czują się porzucone i pozostawione same sobie. Warto wdrożyć już pod koniec kl.3 program adaptacyjny.</p>
sala	<p>Ta sama własna sala, pozostawianie przyborów i książek w szafkach, gdy dziecko coś zgubi czy zapomni, najczęściej odnajduje się bez trudu w klasie.</p>	<p>Inna sala do każdej lekcji, trzeba się szybko pakować na zakończenie każdej lekcji i zabierać wszystkie rzeczy, bo klasy są zamykane. Dzieci słabo zorganizowane mogą mieć trudności z zapisywaniem prac domowych na koniec lekcji, ponieważ już są zajęte chowaniem rzeczy, bojąc się, że nie zdążą. Pozostawione w klasie rzeczy mogą zginąć, dziecko boi się przyznać.</p>
nauczyciele	<p>Przed wszystkim pedagogi, a organizacja zajęć w kl.1-3 pozwala na przełożenie jakiegś partii materiału na później, jeśli wystąpi jakiś bieżący problem. Mogą kontrolować cały proces nauczania.</p>	<p>Przed wszystkim nauczyciele przedmiotowi, realizujący swój własny program z danego przedmiotu. Nie ma możliwości pozostawiania w tyle z materiałem, braki można nadrobić jedynie na lekcjach wyrównawczych, kołach zainteresowań, indywidualnych spotkaniach.</p>
oczekiwania	<p>Daje się dzieciom prawo do bycia jeszcze niesamodzielnym, dziecinny.</p>	<p>Po dwóch miesiącach wakacji oczekuje się już od dzieci poważnego podejścia do nauki, samodzielności i odpowiedzialności.</p>
Zadania domowe	<p>Jest ich dużo, ale dzieci wiedzą, że mogą zgłosić, że czegoś nie zrozumieli. Rodzice</p>	<p>Jest ich bardzo dużo, dziecko spędza ok.1-1,5 h dziennie więcej na odrabianiu lekcji.</p>

zagadnienie	klasa III	klasa IV
	<p>pomagają w odrabianiu lekcji, uważają, że w to małe dzieci i trzeba je przypilnować.</p> <p>Zadane lekcje wymagają jedynie utrwalenia tego, co było omawiane w szkole. Rzadko jest to całkowicie samodzielna praca dziecka i nauczenie się nowych treści.</p>	<p>Zadane lekcje często wymagają korzystania z innych źródeł niż podręcznik (atlas, Internet), a także sprawdziany i powtórzenia obejmują treści, których trzeba się samodzielnie nauczyć z danego działu podręcznika. Dzieciom wydaje się wciąż, że muszą umieć tylko to, co było w zeszytcie przepisane z tablicy podczas lekcji. Lekceważą samodzielną pracę, nie podejmują jej. Rodzice rzadziej pomagają dzieciom oczekując większej samodzielności.</p>
porażki	<p>Wychowawca opiekując się dziećmi stara się w każdym znaleźć jakieś dobre strony i je wzmacniać, daje dzieciom szanse na odkrycie zalet. W razie porażki widzi emocjonalną reakcję dziecka, stara się reagować na bieżąco.</p>	<p>Nauczyciele przedmiotowi nie informują wychowawcę o każdej gorszej ocenie czy odpowiedzi, a przy tym nie znają uczniów, może się więc zdarzyć, że uczeń w kl.3 bardzo dobry otrzyma kilka słabych ocen z danego przedmiotu i dotkliwie to przeżyje.</p> <p>Dzieci mają wobec siebie również wymagania, że są starsze i nie okazują emocji, ukrywają je. Jeśli więcej osób w klasie otrzyma słabe oceny ze sprawdzianu, dziecko stara się myśleć, że to normalne, że nie ma problemu, który trzeba zgłosić rodzicom, aby uzyskać pomoc w nauce.</p>
Zachowanie dzieci na lekcji	<p>W ciągu 3 lat wychowawcy ciężko pracowali nad zmianą zachowania dzieci, nauczaniem ich aby przestrzegały reguł, nie przeszkadzały na lekcji, pytały o niejasności itd. Doceniają zmiany w zachowaniu dziecka, nawet, gdy jeszcze nie wszystko udało się zmienić.</p> <p>Dzieci nieśmiałe mogą pozostać w klasie na przerwie, blisko swojego wychowawcy. Również te agresywne są pod kontrolą jednej zaangażowanej w pracę z dzieckiem osoby.</p>	<p>Nauczyciele oczekują samodzielnie pracujących uczniów, przygotowanych do lekcji i szybko pracujących. Tymczasem część dzieci jeszcze pracuje w takim tempie jak w kl.3, bezpośrednio zgłasza nauczycielowi, że czegoś nie rozumie, nie umie, oczekuje wytłumaczenia i nie rozumie, że pracę trzeba zakończyć na czas, na danej lekcji.</p> <p>Nauczyciele nie znają dzieci i ich wcześniejszej historii, mogą uważać dziecko za niegrzeczne, nadpobudliwe czy powolne choć ono przez 3 lata wiele zrobiło, aby dojść do takiego poziomu maksimum swoich możliwości na ten moment. Dzieci tracą nagle wsparcie w tych zmianach.</p>

zagadnienie	klasa III	klasa IV
		<p>Dzieci nieśmiałe mogą mieć trudności z wychodzeniem na przerwy, do dużego grona również starszych dzieci. Te agresywne z kolei nagle zyskują na przerwach okazję do dokazywania, nauczyciele dyżurują interwencyjnie.</p>
Uczniowie trudni	<p>Rodzice często ściśle współpracują z wychowawcą, czasami nawet codziennie bywając w szkole aby zapytać o zachowanie dziecka. Pod koniec kl.III oczekują, że problemy znikną lub, że nowy wychowawca również uważnie będzie przyglądał się dziecku i powiadomi rodziców o każdym problemie. Zapominają, że nowy wychowawca w kl.4 spędza z dziećmi dużo mniej czasu.</p>	<p>Skargi nauczycieli klas starszych na zachowanie wychowanków nauczycieli nauczania początkowego może być odebrane jako brak doceniania ciężkiej 3-letniej pracy z dzieckiem i uniemożliwić przepływ informacji o uczniu i jego specyficznych trudnościach oraz podział grona pedagogicznego.</p> <p>Niektórzy trudni uczniowie mogą zyskać na przejściu do kl.4, ponieważ część ich problemów umknie uwadze nauczycieli, ze względu na mniejszą ilość czasu spędzanego z daną klasą. Czasami uczeń „wyżyje” się na jednej lekcji i w czasie kolejnej z innym nauczycielem ma szansę na lepsze traktowanie i zachowanie. Pomaga to „odczarować” łatkę trudnego dziecka, podnieść samoocenę ucznia. Niestety może to też spowodować, że rodzice zaczną postrzegać konkretnego nauczyciela jako winnego złego zachowania dziecka i na relacje dziecko-nauczyciel przerzucić całkowitą winę za niepowodzenia szkolne.</p>
sukcesy	<p>Dzieci ambitne i pracowite w kl.1-3 zyskują o sobie zdanie, że są „dobrymi uczniami” niezależnie od tego, czy w jakimś zakresie wykazują jednak przeciętne umiejętności.</p> <p>Dzieci sprawiające trudności wychowawcze mają większe trudności z pozytywnym obrazem siebie i znalezieniem jakiejś mocnej strony,</p>	<p>Warto, aby rodzice teraz zaczęli doceniać szczególne umiejętności, zainteresowania dziecka dotyczące jednego czy kilku przedmiotów, bez kładzenia nacisku na najlepsze oceny ze wszystkich przedmiotów. W ten sposób dziecko nauczy się, że ma prawo rozwijać zainteresowania, a w niektórych aspektach ma prawo być przeciętne i to nie zaniża wówczas jego samooceny. To jest praca na poszukiwanie takich źródeł dobrego zdania o sobie, które ktoś uważa za ważne, bo wybrane z kręgu zainteresowań, a nie ze względu na ocenę innych osób. Pomoże to zabezpieczyć się przed załamaniem z powodu porażki czy</p>

zagadnienie	klasa III	klasa IV
	skoro oceniane są globalnie najczęściej przez jednego nauczyciela.	nieprzychylniej opinii, a także zdobyć motywację do osiągania sukcesów w wybranych dziedzinach i nie marnować energii na osiągnięcie 6-tki z przyrody, podczas gdy n. ktoś ma wybitny talent matematyczny lub odwrotnie.
Czas wolny	<p>Spędzany głównie na zabawie z rówieśnikami.</p> <p>Dzieci, które umieją płynnie czytać i lubią lektury poświęcają wiele czasu na czytanie książek.</p> <p>Pobyty w świetlicy.</p>	<p>Jest go mniej z powodu większej ilości lekcji zadawanych do domu, a także ponieważ rodzice często teraz zaczynają uczyć dzieci spełniania obowiązków w domu (zakupy, sprzątanie itp.).</p> <p>Dzieci wciąż jednak potrzebują zabawek, biegania, śmiechu, wygłupiania się, nie przestały być dziećmi. W ten sposób szybko się relaksują, odpoczywają i regenerują.</p> <p>W większości szkół do kl.4 nie ma już świetlicy dla dzieci, muszą one samodzielnie wracać do domu.</p> <p>Warto uczulić dzieci na zagrożenia płynące z portali społecznościowych, ze szczególnym uwzględnieniem bullyingu- czyli nękania przez inne dzieci wśród grupy szkolnej, klasowej poprzez wyśmiewanie, obgadywanie przez Internet. Trzeba dzieciom uświadomić, że wulgarne słowa, publikowane w Internecie na kontach społecznościowych (nk, fb, tweeter, ask, instrgram) treści i zdjęcia są tak samo traktowane jak zachowywanie się dzieci w miejscach publicznych i z tego powodu również mogą wpłynąć na ocenę z zachowania dzieci.</p>
oceny	Opisowe, bez eksponowania słabych stron dziecka.	<p>Konkretne w skali, wzrasta presja u dzieci, że oceny bezpośrednio świadczą, czy dziecko jest „dobre” czy „złe”.</p> <p>Kłopot u dzieci z tym, że czasami ocena jest nieodwołalna, nie da się jej już poprawić.</p>

zagadnienie	klasa III	klasa IV
<p>Grupa rówieśnicza i emocje</p>	<p>Dla 8-latka matka stanowi często jeszcze najbardziej pożądane towarzystwo wraz z potrzebą przytulania i wspólnej aktywności, całusa przed snem, dzieci w wieku lat 8 wielokrotnie powtarzają rodzicom, matce, że ich kochają i oczekują okazywania uczuć, wzajemności. Przy rówieśnikach nie chcą się do tego przyznawać, jednak często opowiadają o zdarzeniach domowych, odwołują się do autorytetu rodziców, czasami wolą spędzać czas z rodzicami niż z kolegami/koleżankami.</p> <p>Jest wyraźny podział na dziewczynki i chłopców w zabawach. Brak jeszcze pierwszych oznak dojrzałości a także przejawów zaczynającej się burzy hormonalnej, więc też emocje są dużo spokojniejsze niż rok później. Dziewczynki dobierają się w pary przyjaciółek. Chłopcy lubią spontaniczną swobodną zabawę ruchową w grupie.</p> <p>Jest to okres wyciszenia lęków i strachów dziecka. Mijają irracjonalne lęki przed ciemnością, światem nadprzyrodzonym, wiedźmami i duchami. Pozostają uzasadnione obawy przed porażką w szkole, ośmieszeniem, agresywnymi kolegami, zaczepkami obcych dorosłych itp. Na ogół jednak 8-latki są radosne, pełne aktywności i energii, wrażliwe i grzeczne,</p>	<p>Dla 9-latka grupa rówieśnicza staje się ważniejsza od towarzystwa matki. Aby zdobyć akceptację w grupie przechwala się, upiększa fakty, by stały się atrakcyjniejsze i wywarły wrażenie na rówieśnikach. Przechwালki dotyczą wartości uznanych w danej grupie, a więc dóbr materialnych. sprawności, osiągnięć lub statusu rodziny.</p> <p>Dla zwrócenia na siebie uwagi lub wykazania swojej wyższości umniejsza znaczenie innych dzieci używając w tym celu przezwisk, używa poniżających określeń typu: "idiota", "dureń", "grubas" . Dzieci mające poczucie niższości i chcące koncentrować na sobie uwagę często krytykują inne, komentują zachowanie, wygląd, brak wiedzy itp.</p> <p>W zachowaniu 9-latków może pojawić się dużo złości wywołanej przez sprzeciwianie się żądaniom., przeszkadzanie w wykonywanej czynności, ustawicznemu wynajdywaniu błędów, poszturchiwaniu, lub robieniu niekorzystnych porównań z innymi dziećmi. Dziecko częściej śmieje się przebywając w grupie, ponieważ w młodszym wieku szkolnym chce robić to, co jego rówieśnicy, okazuje dużo mniej emocji publicznie, hamuje je, nie chce się zwierzać rodzicom, przyznawać do kłopotów, ponieważ uznaje to za dziecinne.</p> <p>Tworzą się często małe grupki w klasie, wzajemnie się zwalczające. Zazwyczaj dziewczynki bywają wobec siebie okrutne, zawzięte i stosują różne zabiegi manipulacyjne i gierki towarzyskie jawnie i niejawnie okazując wrogość upatrzonym „wrogom”. Warto uczulić na to rodziców i podpowiedzieć, że wychowawca będzie obserwował takie sytuacje, ale w pierwszej kolejności pozostawi dzieciom prawo do samodzielnego rozwiązania konfliktów, wówczas cichną one szybciej, a dzieci nabierają umiejętności społecznych.</p>

zagadnienie	klasa III	klasa IV
	chętne do podporządkowania się regułom i zasadom, oczekują w zamian pochwały.	<p>Niektóre dziewczynki mogą przejawiać pierwsze oznaki dojrzewania płciowego, a nawet zacząć miesiączkować pod koniec 9 r.ż., trzeba na to uczulić nauczycieli wf, aby nie dziwili się częstszym zwolnieniom dziewczynek, początkowo ból miesiączkowy może być bardzo silny czy też miesiączka może pojawiać się nawet 2 razy w miesiącu.</p> <p>Dzieci w tym wieku zaczynają dość poważnie podchodzić do życia. Zamartwiają się wieloma sprawami. Dezaprobata kolegów, zła ocena w szkole, troska o swoje zdrowie to sprawy mogące powodować u dzieci duże napięcie. Jeśli dziewięciolatek ma zrobić coś nowego i nieznanego to najczęściej zakłada, że mu to nie wyjdzie i użala się nad sobą, odwlekając moment rozpoczęcia nowego zadania. Po czym jak już się zabierze do działania, to na ogół praca wychodzi mu nad wyraz dobrze.</p>

PROGRAM ADAPTACJI pomagający uczniom klas 4-tych na progu nowego etapu kształcenia.

- Dni otwarte szkoły, gdzie w „swojej” klasie każdy nauczyciel prezentuje swoje pasje i zainteresowania, może zaprosić do tego również wybranych uczniów, z różnych klas IV-VI.
- Wyjazdy integracyjne klas czwartych. Lub wyjazd na zakończenie klasy III z nowym wychowawcą jako dodatkowym opiekunem.
- Międzyklasowe wyjazdowe warsztaty integracyjne prowadzone przez szkolnego pedagoga.
- Prowadzenie lekcji pokazowych w kl. III przez nauczycieli klas IV, lub zastępstwa przez nauczycieli klas IV w kl.III.
- Przygotowywanie w kl. III: pisanie w zeszytach w dużą linię, polecenie więcej zadań samodzielnych w pracach zadanych.
- Siatka zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań ułożona tak, aby była dostępna dla klas 4tych i starszych (dzieci mogą poznać innych uczniów spoza klasy). Wspólne występy (koło teatralne) czy inne imprezy organizowane przez koła zainteresowań.
- Zachęcanie uczniów do otwartej, warsztatowej formy godzin wychowawczych (siadamy w kole, rozmawiamy, zabawy psychologiczne). Mówienie przez wychowawcę „Moja klasa” z dumą, zapewnianie o stawianiu w obronie dobrego imienia klasy.
- Spotkania z przyszłym wychowawcą pt. ”Sto pytań do...”
- Wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy nauczycielami nauczania początkowego, zintegrowanego a nauczycielami kl.4tych.
- Tworzenie przez uczniów albumów dla przyszłego wychowawcy prezentujących każdego z nich.

- Organizacja wspólnych imprez klasowych: andrzejki, mikołajki, wigilia, dyskoteka karnawałowa itd.
- Wprowadzenie urozmaiconych metod pracy wychowawczej: warsztaty, projekty, ćwiczenia ruchowe, drama.
- Szkolne zajęcia integracyjne z pedagogiem lub psychologiem szkolnym.
- Wprowadzenie okresu ochronnego dla uczniów klas pierwszych i klasy 4 szkoły podstawowej.
- Wprowadzenie oceniania kształtującego.
- Jasne i precyzyjnie określone wymagania z poszczególnych przedmiotów podane na początku roku szkolnego i podpisane przez nauczyciela, ucznia i rodziców.
- Utworzenie i przestrzeganie Klasowego Kodeksu.
- Szkolenie Rady Pedagogicznej w zakresie problemów związanych z adaptacją.
- Powołanie Zespołu do Spraw Wychowawczych (szybkiego reagowania), opracowanie pomysłów interwencyjnych i profilaktyki.
- Wprowadzenie mediacji rówieśniczych.
- Model organizacyjny: systemowa współpraca w zakresie wychowania i dydaktyki nauczycieli uczących na tym samym poziomie (np. poziom klas czwartych w danej szkole).

Co może pomóc dzieciom pokonać próg szkolny? - w klasie trzeciej:

- Ćwiczenie czytania ze zrozumieniem i umiejętności samodzielnej pracy z tekstem.
- Ćwiczenie umiejętności korzystania z różnych źródeł wiedzy.
- Ćwiczenie pisania w zeszycie w szeroką linię.
- Ćwiczenie umiejętności prezentacji różnych zagadnień na podstawie zgromadzonych materiałów.
- Zapoznanie rodziców trzecioklasistów ze zmianami w organizacji nauki, związanymi z przejściem do klasy czwartej.

Gdy rodzice zauważą, że ich dziecko ma problem związany z którymś z powyższych punktów, to jeżeli nie pomogą dziecku w przezwyciężeniu go, będzie miało trudności w klasie 4.

Charakterystyka ucznia gotowego do podjęcia nauki w klasie czwartej:

- potrafi uważnie słuchać i wypowiadać swoje zdanie, uzasadniając je rzeczowymi argumentami
- potrafi płynnie czytać, rozumie czytany tekst
- pisze czytelnie, poprawnie – zgodnie z poznanymi zasadami ortograficznymi
- oblicza w pamięci sprawnie i poprawnie w zakresie 100 (dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie)
- samodzielnie odrabia zadania domowe

- samodzielnie się uczy, przygotowuje do zajęć
- jest odpowiedzialny za własną naukę, zachowanie

Bardzo ważne jest uświadomienie dziecku, jak potrzebna jest w starszych klasach systematyczność w uczeniu się - wiedzy do opanowania jest dużo, a czasu na naukę tyle samo!

Jak pomóc czwartoklasiście? WSKAZÓWKI DLA RODZICÓW

1. Przygotuj z dzieckiem plan lekcji z wyraźnie zaznaczonymi numerami sal.
2. We wrześniu poproś dziecko o sporządzenie listy uczących je nauczycieli.
3. Powiadom wychowawcę o szczególnych zaleceniach wobec dziecka (np. ze względu na stan zdrowia).
4. Od początku zwracaj uwagę, aby dziecko zapisywało, co ma zadane- pisemnie i ustnie; odpytuj wrywkowo.
5. Nie utożsamiaj dziecka z oceną. Zwracaj raczej uwagę na umiejętności zdobywania wiedzy i wykorzystywania jej; radzenia sobie w sytuacjach problemowych. Niech dziecko dopiero po samodzielnej pracy domowej zapyta czy możesz sprawdzić poprawność. Wzmacniaj samodzielność dziecka.
6. Ustal z dzieckiem, że odrabia lekcje tego dnia, kiedy są zadane.
7. Chwal dziecko za postępy - nie za oceny.
8. Pozwalaj na wspólne z kolegami odrabianie lekcji, ale kontroluj je.
9. Pozwól na zaczynanie odrabiania lekcji od tych przedmiotów, które lubi.
10. Zapewnij dziecku przy pracy umysłowej bezwzględny spokój.
11. Pomóż mu w organizacji czasu wolnego- nuda to największy wróg.
12. Pozwól dziecku oswoić się z nową sytuacją, dopiero później zaproponuj zajęcia dodatkowe.
13. Zostaw dziecku czas wolny na swobodny wypoczynek i nieprzewidziane planem zajęcia.
14. Kiedy dziecko odpowiada, że w szkole było ok., ale widzisz, że jest drażliwe, zdenerwowane, ma gorszy nastrój, nie dawaj za wygraną, po jakimś czasie, przy kolacji zapytaj co było na jakiejś lekcji (wf, angielski), o kolegów/ koleżanki.
15. W razie wystąpienia problemów z rówieśnikami postaraj się pomóc dziecku znaleźć takie rozwiązanie, które będzie mogło samo zastosować, a dopiero gdyby to nie skutkowało interweniuj. Dziecko woli być samodzielne, wstydzi się „skarżenia” rodzicom.
16. Pamiętaj, aby sprawy delikatne omawiać dyskretnie zarówno z dzieckiem jak i nauczycielami, dziecko szuka aprobaty klasy.